

13.10.2020

Osallistuva Espoo – kehitysohjelman ohjausryhmän muistio

Aika: tiistai 13.10.2020 kello 17.00-19.00

Paikka: Etänä, Teams-kokous

Läsnä:

Habiba Ali, pj
Tiina Elo, vpj
Timo Kilpiäinen
Sara Tabrizizadeh aik. Haavisto
Mikko Laakso, saapui klo 17.11
Pessi Heiskanen, nuorisovaltuuston edustaja, saapui klo 17.10
Tiina Kasvi
Kaisu Toivonen, saapui klo 17.05
Petri Vainio
Kirsi Remes
Marion Ticklén
Tuija Norlamo
Mari Immonen
Johanna Pajakoski

Poissa:

Mari Ahlström
Jukka Mäkelä

Asiantuntijat paikalla:

Teemu Haapalehto, asia 3
Mikko Perkkö, asia 4

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 17.01

2. Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin edellisen kokouksen (23.9.2020) muistio.

13.10.2020

3. Maahanmuuttajien osallisuuden kehittäminen

Maahanmuuttoasioidenpäällikkö Teemu Haapalehto kertoi maahanmuuttajien osallisuusasioista. Esitys sisälsi osiot väestömuutoksesta, hankkeet Town Hall Meetings ja Active NGO sekä E2-ajatushautomon identiteetti, asenne ja arvotutkimukset pääkaupunkiseudun maahanmuuttajista (Tutkimukset Samaa vai eri maata? ja Ollako vai eikö olla?).

Miten maahanmuuttajien ääni kuuluu?

- Vieraskielisten äänestysprosentti kuntavaaleissa oli viimeksi 23,9 % (vrt. kaikkien äänioikeutettujen 57,6 %)
- Maahanmuuttajien ääni ei juuri kuulu kaupungin suuntaan myöskään erilaisten palveluiden kehittämiseen liittyvien kyselyiden tai tutkimusten kautta (mm. kielimuuri, metodologiset ongelmat, vastausprosentit)
- Työperäisen maahanmuuton painopisteeksi asetetaan työvoimapulasta kärsivät alat sekä TKI-toiminnan kärki- ja kasvualojen kannalta olennaiset erityisosajat, opiskelijat ja tutkijat

Espoo Town Hall Meetings

- Englanniksi järjestettävien vuorovaikutteisten tapahtumien konsepti kaupungin palveluiden kehittämiskohteiden tiimoilta.
- Tavoitteena on lisätä maahanmuuttajien osallistumismahdollisuuksia sekä kohentaa heidän osallisuuden tunnettaan Espoossa ja saada kaupungille parempi ymmärrys aikaan maahanmuuttajien tarpeista ja toiveista asiakaslähtöisten palveluiden kehittämiseksi
- Pilottikokeilu käynnistyi helmikuussa 2020. Ensimmäinen tapahtuma järjestettiin Otaniemen Agridissä Elinkeino- ja kaupunkikehitysyksikön toimesta työllistymistä tukevien palveluiden tiimoilta
- Hienoja tuloksia mm. korkeakoulutettujen maahanmuuttajien osaamiskeskustoiminnan suunnittelua tukemaan
- Toinen tapahtuma järjestettiin syyskuussa etänä yhdessä Teknisen ja ympäristötoimen kanssa, aiheena oli Leppävaaran kaupunkisuunnittelu
- Tulevia tapahtumia:

29.10.2020 – *Varhaiskasvatus & koulutusasioiden nettisivut*

18.11.2020 – *Terveyspalveluiden asiakasprosessit*

9.12.2020 – *Espoo-tarina*

Active NGOs – Aktiiviset järjestöt – Kaupunkilaisia voimaannuttavat siivet - projekti

- 6 eurooppalaista kaupunkia – Projekti koskee laajaa järjestökenttää, mutta pääpainopisteenä on kotoutumista tukeva järjestötoiminta
- Espoossa ULG eli paikallinen työryhmä koostuu poikkihallinnollisesti eri toimialojen sekä järjestöjen edustajista
- Järjestöille tarjottu palvelumuotoilukoulutusta kaupunki-kumppanuuden rakentamisen tueksi
- Luottamus toimijoiden välillä vahvistunut, paljon uusia ideoita, kuten avustusjärjestelmän uudistamisen tarpeet & OPTU- oppimisentuen läksykerhot koulujen ja maahanmuuttajajärjestöjen yhteistyöllä
- Hankkeen kautta järjestökumppaneille pääsy ”uusiin pöytiin” ennen kaikkea vieraskielisten asioissa
- Aktiivisten kumppanien kanssa rakennetaan seuraavaksi yhdessä asiakaslähtöisiä maahanmuuttajien neuvonta- ja ohjauspalveluita sekä kerätään näkemyksiä seuraavaa Espoo-tarinaa varten

Ohjausryhmä merkitsi katsauksen tiedoksi.

13.10.2020

4. Asukasfoorumien toiminta

Kaupunginhallitus päätti 10.4.2017 jatkaa asukasfoorumitoimintaa toistaiseksi asetettujen tavoitteiden ja toimintaperiaatteiden mukaisesti ja korotti määrärahan 20 000 euroon vuodessa. Lisäksi se edellytti, että kaikkien foorumien onnistunut toiminta saatetaan muille paremmin tiedoksi ja toimintaa kehitetään edelleen.

Asukasfoorumitoiminnan tavoitteena on mm.

- edistää kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia,
- edistää kunnan asukkaiden oma-aloitteista asioiden hoitoa, valmistelua ja suunnittelua,
- edistää asukkaiden omatoimista toimintaa alueen viihtyisyyden ja palvelujen kehittämiseksi,
- luoda mahdollisuuksia asukkaiden keskinäiselle yhteistoiminnalle,
- edistää asukkaiden aktiivisuutta ilmaista tärkeistä hankkeista ja kehittämissuunnitelmista näkemyksensä asioiden valmisteluvaiheessa.

Asukasfoorumitoiminnan periaatteita ovat:

- Kullakin seitsemällä suuralueella järjestetään asukasfoorumitoimintaa.
- Espoon asukkaita edustavan kolmen keskusjärjestön: Espoon kaupunginosayhdistysten Liitto ry:n (EKYL), Espoon Omakotiyhdistysten Keskusjärjestö ry:n (EOK) sekä Esbobygdens ungdomsförbund rf:n (EBUF) muodostama asukasfoorumityöryhmä valitsee asukasfoorumien valmisteluryhmät alueen asukkaista ja alueella toimivista rekisteröidyistä yhdistyksistä.
- Asukasfoorumit ovat avoimia tilaisuuksia, jotta kuka tahansa toiminnasta kiinnostunut voi osallistua niihin.
- Asukasfoorumityöryhmä tekee toimintaa koskevat ohjeet ja sopii perusteet avustuksen käytöstä sekä toimii linkkinä asukasfoorumien valmisteluryhmien ja kaupungin välillä. Espoon kaupunki nimeää yhteyshenkilön, joka toimii yhteistyössä asukasfoorumityöryhmän kanssa ja toimii tarvittaessa asukasfoorumien valmisteluryhmien tukena.
- Asukasfoorumityöryhmän ja asukasfoorumien valmisteluryhmien yhteystietoja ylläpidetään Espoon kaupungin verkkosivuilla ja asukasfoorumien ajankohdat löytyvät kaupungin verkkosivuilta.

Osallistuva Espoo kehitysohjelmassa on kuultu laajasti asukastoimijoita ja panostettu asukastilaisuuksien uudelaasiin muotoihin. Asukasfoorumien valmisteluryhmien kanssa on kehitetty asukasfoorumitoimintaa. Valmisteluryhmien kanssa on pidetty päivä kaupunginjohtajana -työpaja, jossa myös tuettiin asukasfoorumien viestintää. Lisäksi someviestintään järjestettiin oma koulutus asukasfoorumien valmisteluryhmille. Osallistujia oli neljästä eri asukasfoorumista. Koulutusta pidettiin hyödyllisenä ja se järjestetään uudelleen, jos tarvetta löytyy.

Asukasfoorumitoimintaa vuonna 2019 koskevat raportit on lähetetty ohjausryhmän jäsenille keväällä ja olivat myös tämän kokouksen esityslistan liitteenä. Ne on merkitty tiedoksi kaupunginhallitukselle 20.4.2020 kokouksessa.

Asukasfoorumityöryhmän puheenjohtaja Mikko Perkkö kertoi asukasfoorumitoiminnan tilanteesta ohjausryhmälle. Ohjausryhmän keskustelussa Mikko Perkon kanssa nousi esille seuraavia asioita:

- Kaksi ensimmäistä valtuustokautta toiminta oli aktiivista, mutta nyt kolmannella kaudella toimintaa on ollut vähemmän. Asukkaat ovat sitä mieltä, että kun tuloksia toiminnasta ei heti näy, tulee uskon puute. Tällä hetkellä neljä asukasfoorumia seitsemästä on toiminnassa.

13.10.2020

- Näyttää siltä, että asukasfoorumitoiminta tällaisenaan päättyy. Korvaavaa ratkaisu tulisi löytyä, Osallistava budjetointi olisi yksi ratkaisu. Osallisuusmuotoilijoiden työ on ollut erinomaista. Asukasfoorumityö on ollut asukkaiden itse järjestämää toimintaa, työryhmä on vain valvonut määrärahan (20 000 euroa) käyttöä.
- Kyse on aktiivisten ihmisten ja tietyn ikäryhmän toiminnasta. Sama haaste on järjestöjen toiminnassa yleensäkin; toiminta on muutaman aktiivisen varassa.
- Kulttuurin tulosityksikön ja kaupunginosayhdistysten yhteistyö on kiitettävästi tiivistynyt ja tuottanut hyvää tulosta!
- Kysymys: Tulisiko foorumitoiminnan olla kaupungin toimintaa, osana linjaorganisaatiota? Mikon vastaus: Riippuu siitä, mitä toiminnalla tavoitellaan. Helsingissä on stadiluotsit asukkaiden ja kaupungin rajapinnassa. He ovat kaupungin työntekijöitä. Asukkaita kiinnostaa myös pop up – tyyppinen toiminta, jossa ei tarvitse sitoutua pitkäksi aikaa. Asukasfoorumitoiminta on nykyisin väliinpuotoaja; se ei pop up- toimintaa eikä virallinen vaikuttamisen väline. Ehkä aika on ajanut ohi tästä. Asukasfoorumitoiminta kehitettiin 12 vuotta sitten.
- Kysymys: Mikä on ollut asukasyhdistysten rooli toiminnassa? Onko päällekkäisyyttä? Mikon vastaus: Valmisteluryhmissä on ollut yhdistysten edustajia ja yhteistyötä on muutenkin ollut joillakin alueilla paljon esim. Kauklahdessa.
- Asukasfoorumitoimintaa tuskin kannattaa enää jatkaa tässä muodossa. Tilalle voisi tulla osallisuusmuotoilijan työn laajentamista ja sille rahoitusta tai osallistuvaa budjetointia jossain muodossa. Toiminnan ei välttämättä tarvitse olla kaupungin toimintaa.

Ohjausryhmä kävi keskustelua asiasta ja merkitsi asian tiedoksi.

5. Toimenpide 1.1: Kehitetään vuorovaikutusta asukastilaisuuksissa

Toimenpide pitää sisällään kaksi kokonaisuutta; pilotoidaan uusia asukastilaisuuskonsepteja ja asukasfoorumitoiminnan tukeminen.

Kehittämispäällikkö Tuija Norlamo esitteli Kauklahden aluekehittämisryhmä – kokeilun tuloksia ja yhteistyötä asukasfoorumien kanssa. Loppuraportti on kokousmateriaaleissa ja se lähetettiin kokouksen jälkeen myös kaikille sähköpostissa.

Kauklahden alueella pilotoitiin uudenlaista rakennetta kaupungin ja asukkaiden vuorovaikutuksen tueksi. Malli rakennettiin kevään 2019 aikana Kuntaliiton Sosiaalisesti kestävä kaupunki – hankkeessa. Kokeilussa keskityttiin asukaslähtöisen työskentelyn tukemiseen. Vastausta etsittiin erityisesti siihen, miten asukkaiden tarve vuorovaikutukseen kaupungin yksiköiden kanssa voisi tulla paremmin huomioiduksi. Tuotoksena haettiin mallia, joka olisi siirrettävissä muillekin alueille. Koronarajoituksista johtuen kokeilu jäi tyngäksi, koska kevään 2020 työskentely jouduttiin perumaan.

Kokeilun perusteella mallin keskeiset elementit ovat;

- **asukaslähtöisyys** (aloite ja tarve yhteistyöhön tulee asukkailta, työskentelystä on oltava lisäarvoa asukkaille)
- **ydinryhmä** (työskentely tarvitsee 3-5 hengen sitoutuneen ydinryhmän, jolla on riittävästi tietoa alueen tilanteesta, toimijoista ja kaupungin organisaatiosta)
- **kohdennettu kutsuprosessi** auttaa tavoittamaan myös vähemmän aktiiveja asukkaita
- aluekehittämisryhmän **vetäjillä** on oltava fasilitointiosaamista
- **työkalut** löytyvät MakeWithEspoo -tuoteperheestä ja Erätauko-työkaluista

13.10.2020

- monipuolinen **viestintäosaaminen** ja -kanavat tukevat avointa ja vuorovaikutteista viestintää, kaupungilta odotetaan tukea viestintään
- **yhteys päätöksentekoon** lisää vaikuttavuutta

Ohjausryhmä totesi toimenpiteen 1.1 päättyneeksi. Loppuraporttiin kirjataan kuvaus aluekehittämisryhmä -kokeilusta ja siitä saaduista kokemuksista sekä asukasfoorumitoiminnan arviointia. Kokonaisuuteen liittyvät toimenpide-ehdotukset sovitaan ohjausryhmän kokouksessa 3.11.2020, jolloin päätetään kaikki muutkin toimenpide-ehdotukset.

6. Toimenpide 3.1: Poliitikka ja päätöksentekijät tutuiksi

Toimenpide sisältää kaksi kokonaisuutta.; tarkemmat tiedot valtuutetuista kaupungin nettisivuille ja osallistuvan suunnittelun edistäminen.

Viestintäpäällikkö Johanna Pajakoski esitteli valtuutettujen tietoihin liittyvät toimenpiteet.

Asukkailta on eri yhteyksissä tullut palautetta siitä, että olisi tarpeen tietää, kuka päättäjäistä asuu milläkin alueella. Yhteydenoton helpottamiseksi toteutettiin valtuuston esittelysivun yhteyteen sivua, jossa on näkyvissä Espoon suuralueet karttakuvana.

Alueita klikkaamalla saa näkyviin ko. alueen valtuutetut. Thinglink-toteutuksena tehtyä karttaa on kahden vuoden aikana katsottu n. 300 kertaa.

Valtuutetut alueittain -toteutus uudistuvilla espoo.fi-sivuille olisi saavutettavuuden näkökulmasta todennäköisesti paras toteuttaa tekstimuodossa/luettelona. Aluelistauksen toteuttaminen edellyttäisi luottamushenkilöiden perustietoilmoituksen päivittämistä siten, että tiedot alueista kysyttäisiin samalla lomakkeella kuin muut tiedot.

Osallistuvan suunnittelun edistämisestä erillisenä toimenpiteenä luovuttiin. Teema on esillä muissa toimenpiteissä. Kehittämispäällikkö Tuija Norlamo esitteli siihen liittyvää muuta tekemistä.

Ohjausryhmä totesi toimenpiteen 3.1 päättyneeksi. Loppuraporttiin kirjataan kuvaus toimenpiteestä ja toimenpide-ehdotuksissa esitetään, että hallinto- ja lakiasiainyksikköä pyydetään lisäämään tiedot luottamushenkilöiden alueista kysyttäväksi luottamushenkilöiden perustietoilmoituksen yhteydessä. Ehdotetaan, että kartat tehdään valtuutetuista ja lautakuntien jäsenistä lautakunnittain.

7. Viranhaltija tavattavissa – konsepti

Kulttuuripäällikkö Tiina Kasvi esitteli asian.

Tavoitteena oli tavata asukkaita matalalla kynnyksellä keskustellen ja kysymyksiin vastaten. Toimintakonseptina oli, että asukkaille ilmoitettiin etukäteen, milloin ja missä viranhaltijat ovat tavattavissa. Malli on ollut käytössä mm. Tanskassa.

Konseptia pilotoitiin kulttuurin tulosityksikössä vuoden 2019 aikana. Kaikille avoimia tilaisuuksia järjestettiin yhteensä kahdeksan (Sellon kirjastossa Leppävaarassa kaksi tapaamista, WeeGeen näyttelykeskuksessa Tapiolassa kaksi kertaa, Iso Omenan palvelutorilla, Espoon keskuksessa

13.10.2020

Entressen kirjastossa ja Me-talolla sekä Otaniemen uusissa lukion tiloissa) ja ne tavoittivat yhteensä yli 500 asukasta.

Tilaisuuksiin osallistuneilta saatu palaute oli kaikin puolin kiitettävää ja toimintakonseptille toivottiin jatkoa. Toimintakonseptin arviointia:

- Toimintakonsepti on selkeä ja myös muista kaupungin tulosyksiköistä sekä toimialoilta on esitetty kiinnostusta olla mukana viranhaltija tavattavissa -toimintamallissa.
- Kulttuurin tulosyksikkö ei pysty koordinoimaan kaupunkitasoista toimintaa ainakaan tässä vaiheessa, ilman lisäresurssia. Mikäli kaupungille saataisiin osallisuustyöstä vastuussa oleva koordinaatitaho, viranhaltija tavattavissa -malli kannattaisi ottaa säännölliseksi toimintatavaksi käydä vuoropuhelua asukkaiden kanssa yksinkertaisella, kustannustehokkaalla ja helposti saavutettavalla tavalla, aktiivisen asukasosallisuuden vahvistamiseksi.
- Tarve helposti järjestettävälle asiakastapaamisille on ilmeinen eikä monen viranhaltijan toimesta järjestettävät tilaisuudet palvele niitä tavoitteita, joihin tämä palvelumalli vastaa.
- Olemme siis luoneet mallin ja esimerkiksi viestinnällä on tässä merkittävä rooli.
- Samoin (epävarmempienkin) viranhaltijoiden ”turvaksi” olisi hyvä luoda tälle toimintamallille, jos se otettaisiin käyttöön, oma ilme ja esim. joku liivi tai lippis, joita voi käyttää tilaisuudessa.
- Kaikki asukkaat eivät osaa kysyä sähköisesti. Palautteen antaminen on usein vaikeaa ja viranhaltija tavattavissa - toimintakonsepti täydentää kaupungin nykyistä palvelutarjontaa.
- Paikkana kirjasto on erinomaisen hyvä, kestona kaksi tuntia oikein sopiva ja asiakasmäärä rajoittuu yleensä max. 20 hlöä yhteensä / tilaisuus, mikä luo hyvät edellytykset aidolle vuoropuhelulle.

Lisäksi on hyvä huomioida, että kaupungin Instagram-tilillä on julkaistu kerran kuukaudessa tarinakokonaisuus, jossa vaihtuvan alan asiantuntija vastaa kuntalaisten esittämiin kysymyksiin. Kuntalaisten kysymyksiä on kerätty Instagram-tilin kautta ennakkoon, ja asiantuntija on vastannut niihin videomuodossa. Sarja on saanut hyvän vastaanoton ja sitä on tarkoitus jatkaa myös jatkossa. Tähän mennessä toteutetut tarinat on koottu tilin kohokohtiin katsottaviksi.

Aihetunniste #espoohetki lanseerattiin kannustamaan kuntalaisia jakamaan omia sisältöjään sitä hyödyntäen. Tavoite on, että tunnisteeseen takaa löytyisi jatkossa sekä kaupungin että kuntalaisten yhdessä tuottamaa sisältöä, jota voidaan nostaa esiin myös kaupungin sometileillä.

Loppuraporttiin kirjataan kuvaus kokeilusta ja siitä saaduista kokemuksista. Kokonaisuuteen liittyvät toimenpide-ehdotukset sovitaan ohjausryhmän kokouksessa 3.11.2020, jolloin päätetään kaikki muutkin kehitysohjelman toimenpide-ehdotukset.

8. Osallistumisen kulmakivet ja linjaukset

Kehittämispäällikkö Tuija Norlamo antoi lyhyen tilannekatsauksen etenemisestä. Asia on käsittelyssä seuraavassa kokouksessa 3.11.2020.

9. Ohjausryhmän työskentelyaikataulu syksyille 2020

Tiistai 3.11.2020:

1. Osallistumisen kulmakivet ja linjaukset
2. Loppuraporttiin kirjattavat kehittämisehdotukset jatkoa ajatellen

13.10.2020

Torstai 26.11.2020:

1. Kaupungin tilat asukkaiden käyttöön (InnoCaas ja sivistystoimen tilojen kuntalaiskäyttö)
2. Osallistumisen somealustat ja Espoo.fi sivusto kuntalaisten näkökulmasta
3. Ohjelman kehittämistoimenpiteiden tulokset ja loppuraporttiin kirjattavat kehittämissuositukset.

Tiistai 15.12.2020:

1. EspooCult tutkimus ja siihen liittyvä työpaja (Cupore – hanke)
2. Toimenpide: Osallisuusmuotoilijan työparimallin kokemukset kaupunkitekniikan keskuksessa
3. Otakantaa.fi-sivuston kokeilukäyttö
4. Etänä järjestettävät asukastilaisuudet – kokemuksia korona-ajasta
5. OE kehitysohjelman loppuraportti

Sovittiin tammikuun alkuun viimeisen kokouksen ajankohdaksi tiistai 19.1.2021. Tammikuussa asialistalla on kehitysohjelman loppuraportti ja päättäminen.

10. Ohjelman lopettaminen valtuustokauden päättyessä

Kaikkien neljän kehitysohjelman lopettaminen on aikataulutettu ja lopettamistoimet on määritelty.

Kaikilla kehittämissuositelmissa on sama loppuraportin sisällysluettelo:

Esipuhe (ohjelman omistaja ja/tai ohjausryhmän pj.)

Tiivistelmä

1 Ohjelman toteutus

1.1 Yleiskuvaus ohjelmasta ja sen etenemisestä

1.2 Ohjelman organisaatio

1.3 Toteutuneet kustannukset, rahoitus ja resurssit

2 Ohjelman tulokset hyötyavoitteittain

2.1 Hyötyavoite 1: xx

2.2 Hyötyavoite 2: xx

2.3 Hyötyavoite 3: xx

2.4 Hyötyavoite 4: xx

2.5 Muut tulokset

4 Johtopäätökset ohjelman onnistumisesta ja keskeiset opit

5 Jatkonäkymiä ja kehitysideoita ohjelman kohdealueella

Ohjelmien arvioitu lopettamisen aikataulu:

- Kaupunginhallitus 1.2.2021
- Valtuusto 15.2.2021, ohjelmien lopetuspäätös
- (Valtuustoseminaari 17.2., ohjelmat mainitaan osana Espoo-tarinan toteutumista)

Ohjausryhmä merkitsi aikataulun ja loppuraportin sisällysluettelon tiedoksi.

11. Muut asiat

Nuorisovaltuuston aloitteet valtuuston käsittelyyn. Valtuuston puheenjohtaja otti esiin sen, että Nuvan aloitteita olisi hyvä käsitellä kerran vuodessa valtuustossa (esim. tammikuun kokouksessa edellisen vuoden aloitteet). Asia käsiteltäisiin lista-asiana ja siitä käytäisiin keskustelu.

13.10.2020

12. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 19.04.